

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin.; za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna petit-vrstica, (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

101. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 21. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Izdajstvo voditeljev „Narodne delavske organizacije“.

3000 slovenskih in italijanskih težakov je stopilo v stavko. Povedali smo že, da so jih prisilili do tega koraka delodajalci sami, ki vzlic neprestanemu podraževanju živil, stanovanj in drugih potrebščin, niso hoteli ni za las povisati plač, niti znižati dosedanjega 10 urnega delavnika. — Kdor pozna težavno delo tržaskih težakov, kdor pozna življenje teh, od vseh strani izkoriščanih trpinov, mora priznati, da so bile njih zahteve popolnoma opravičene. Kaj so zahtevali? 10 urno naporno, čez vse težavno fizično delo, so hoteli znižati na devet ur. Dosedanje od 3-60 K do 4-40 K visoke mezde so hoteli zvišati za 30—40 vinarjev na dan. Zahtevali so zavarovanje proti nezgodam in uvedenje higienskih naprav. Razen tega so pa zahtevali še racionalno razdelitev dela med dninarji. V to svrhu so zahtevali uvedenje delavskih izkaznic, potem katerih bi se bilo delo pravično razdelilo med na trgu dela iščoče težake. Ravno/potom teh izkaznic bi se bilo obvarovalo tudi višino dnevnih plač in preprečilo tako naya inozemskega delavstva, ki bi ne moralo več delati konkurence. Delodajalci so odgovorili, da so za uvedenje delavskih izkaznic, da pa ne morejo za sedaj (?) zvišati plač, niti znižati 10 urnega delavnika. Tako se bili težaki prisiljeni vstopiti v stavko takoj, ker če bi bili še nekoliko časa čakali bi bili gospodarji vzpričo zagrožene stavke izpolnili sedanje svoje tržne in prometne dolžnosti ter se ne obvezali na druge, in smejali bi se bili, če bi težaki napovedali stavko čez dva ali tri tedne. Zaprli bi promet. Tedaj so pa nastopili voditelji „Narodne delavske organizacije“ in rekli, da delavci, ki so pri njih organizirani, ne bodo stavkali. Na čelu tržaske „Edinosti“ so debelo natisnili ta sklep voditeljev „N. D. O.“ Javno, odločno in bahato — kakor se ni nikdar upal niti kralj italijanskih krumirjev škof Bonnomelli — so ti priznani zastopniki tržaskega Slovenstva, naznanili, da se v času stavke dobe delavci-težaki v prostorih „N. D. O.“, kjer je za to na razpolago poseben permanentni odbor. Javno in odločno brez sramu so povedali, da so tudi poskrbeli redarstveno in vojaško moč v obrambo krumirjev pred napadi stavkujočih. In „Slovenski Narod“ je imel čisto prav, ko je v svojem telegramu naznanil, da je postal dr. Mandič ena najvažnejših oseb v Trstu. Da važno, ali ravno tako čez vse ostudno, umazano je bilo izdajalsko delo dr. Mandiča, ki ga je izvrševal vsled višje volje, kapitalizmu do mozga udanih voditeljev „N. D. O.“

V prostorih „N. D. O.“ so se njeni voditelji klanjali in poljubljali roke najzagrizenejšim sovražnikom slovenske narodnosti. Parisi, Brüll, Genor-Gentili in drugi so bili od slavnega Gregorina in enakih voditeljev tržaskega Slovenstva, klečeplazno sprejeti in dalo se jim je na razpolago število slovenskih in italijanskih nezavednih delavcev, ki ne vedo, koliko so si sami škodovali, ko so sprejeli ponudeno jim krumirstvo. In krumirstvo je očitno, kajti pred nami leži listek s katerim se pošilja sodruga na delo — na krumirstvo k italijanskemu trgovcu. Na mizi pred nami leže spisani, na krumirstvo in nasilstvo ščuvajoči govori dr. Mandiča, Gregorina in Jakliča. In ni res — kakor piše „Edinost“ — da je bil sklep, neudeležiti se stavke, narejen vsled volje 68 težakov, kajti pred nami na mizi leži spisan govor v „N. D. O.“ organiziranega delavca, ki se je protivil temu predlogu, ki je očital Mandiču in Jakliču, da ona lahko tako govorita, ker ostane doma na varnem ali kdor gre za stavkokaza, da mu preti nevarnost. Temu poštemu delavcu se je očitalo strahopetstvo. „Pokazati morate da ste močni, pokazati morate če treba, kaj velja kranjska pest.“ Taki in slični so govori voditeljev „N. D. O.“ s katerimi silijo nezavedno delavstvo škodovati svojim tovarišem-težakom. Kakor vampiri, ponosni na svoj nizki duševni nivo, se vesele in bahajo, ti skrunitelji lepega, s trudom si pridobljenega ponosnega imena tržaskega slovenskega delavca — storjenega gujusnega zločina.

In zakaj vsa ta sramota, zakaj naložiti tržaskemu Slovenstvu breme, ki ga ni nikdar zaslužilo? Zasejati hočejo spor med delavstvo v svoje egoistične, politične svrhe. Oživeti hočejo v italijanskem delavcu sovraštvo do slovenskega trpina, samo da bodo imeli priliko izrabljati psovko ščavo, ki bi jo prvi ob nezavedni jezi lahko vrgel na od voditeljev „N. D. O.“ osramočenega slovenskega delavca. Najvitalnejše delavske koristi so izdali na zločinski način v službo šovinističnega narodnega boja. — Dokazali so, kako umejo gojiti svoje politične in kapitalistične smotre na nezavednosti pičlega števila, še v njih evangelije verujočega slovenskega proletarijata. — Slovenski socialisti odklanjajo vsako odgovornost — to povemo že vnaprej — za posledice, ki bi znal donesti ta zločinski korak, to izdajstvo voditeljev „N. D. O.“ tržaskemu slovenstvu. Slovenski delavci, pa naj ne pozabijo nikdar in v nobenem slučaju, na voditelje „Narodne delavske organizacije“, ki so v priliki stavke težakov, dne 8. decembra 1907 izdali najvitalnejše koristi stavkujočih težakov, omadeževali pošteno ime slov. delavca in oživeli perfidni, kapitalističkim svrham služeči narodni boj.

Iris.

Cerkev in znanost.

Že v starem veku se je znanost precej veselo razvijala in deloma je celo dosegla razmeroma visoko stopnjo.

Stari so imeli dobre zgodovinarje in zemljepisce; zlasti med Grki so bili glasoviti in resnično znameniti filozofi in tudi na polju matematike in prirodoslovne znanosti so dosegli uspehe, ki jih je treba spoštovati.

Znanost onih časov odlikuje posebno to, da je izhajala od opazovanja in preiskovanja prirodnih

reči in je brez apriorističnega mnenja sprejemala uspehe razumnega mišljenja.

To vse se je izpremenilo povsod, kjerkoli je prišlo krščanstvo do veljave. S predsodki obremenjena vera je prišla na mesto opazovanja, presojanja in preiskovanja po načelu razuma. Povesti svetega pisma se je moralo priznati za merodajne glede postanka in starosti sveta in ljudi ter glede razmerja med človekom in rastlinskim, ter živalskim svetom. Samo na one izmed učenjakov starega veka, ki so v svojih nazorih dozvedno soglašali s svetim pismom, se je pazilo; ali njih dela niso postala podlaga za novo raziskavanje, temveč napravilo se je iz njih avtoritete in njih nauki so vsa dolga stoletja veljali za nedotakljive dogme.

Taka avtoriteta je postal n. pr. eden izmed prvih astronomov starega veka, Klavdij Ptolomej, ki je živel okrog leta 140 pred Kristom, s svojim takozvanim ptolomejskim svetovnim zistemom. On je učil, da zemlja kot središče vsega sveta čvrsto stoji in da se druga svetovna telesa vrte okrog nje in sicer tako, da je najbližji zemlji mesec, potem planeta Merkur in Venus, potem solnce in končno gornji planeti Mars, Jupiter in Saturn.

Znano je, da je šele Kopernik (l. 1473—1516) prekucnil ptolomejski zistem; v delu svojega življenja, ki je izšlo šele ob njegovi smrti, je dokazal, da zemlja ne stoji, ampak da se obrača okrog solnca.

Kakor v astronomiji ptolomejski sistem, tako je vladala tekem vse dobe cerkvene vlada v medicini Dioskoridova „Materia medica“ iz prvega stoletja po Kristu, ki je bila sestavljena iz 600 zdravilnih rastlin, ter nauki Galena, izza Hipokrata najglasovitejšega zdravnika starega veka. Galenos, rojen leta 131 v Pergamonu v Mali Aziji je mislil, da je našel v slini, krvi, rumeni in črni žolci življenske soke, iz katerih obstoje vsi čvrsti deli telesa, in da so vse bolezni samo posledica slabe zmesi teh sokov.

Sele v 16. stoletju se je posrečilo zlasti delu Teofrasta Bombasta Paracelsa (umrl okrog 1554), odstraniti Galenov nauk. Paracelsus je smatral naravo za živo celoto, v kateri ni mirovanje, ne smrti, temveč vedno napredujoč, v notranjem načelu utemeljen organičen razvoj.

Kakor z medicino, je bilo z vso drugo znanostjo: Nobeno razumno raziskavanje se ni smelo tekem cerkvene vlade do 15., 16., celo 17. stoletja pokazati v javnosti.

Kemija, znanost snovne različnosti teles, je postala alhemija. Stoletja in stoletja so bili celo visoko stoječi duhovi prepričani, da obstoji neka snov, takozvani magisterium, pozneje imenovan „kamen modrijanov“, ki izpremeni vsa druga telesa, če se jih posuje z njegovim prahom, v zlato in ki ozdravi tudi vsako človeško bolezen. In kakor se je uganjalo namesto kemije alhemijo, tako tudi namesto astronomije astrologijo; to se pravi, namesto, da bi se opazovalo in zasledovalo gibanje svetovnih teles, so gojili „umetnost“, kako se prorokuje bodočnost zlasti glede človeškega življenja iz gibanja in položaja zvezd.

Seveda niso zastopniki krščanstva iznašli alhemije in astrologije; ampak nad vse značilno je vendar, da so bile take zmote pod vlado cerkve ne le mogoče, ampak da so se celo najbujneje razvijale in dosegle najvišji pomen. Alhemisti so postali najprijubljenjši svetovalci in prijatelji knezov ter visoke duhovščine; dvorni astrologi so gospo-

slučaj, ko se je moral sodnijsko braniti. Bučarja sta zagovarjala drja. Vencajz in Pegan, sodr. Rijavca pa dr. Vladimir Ravnihar.

Zelimo, da bi klerikalci zdaj posegli v mošnjček, pa za žrtve svojih intrig plačali troške. Če ima «Podporno društvo» toliko denarja, da ga pri «Naši Moči» meče skozi okno, bo gotovo imelo tudi toliko, da bo revnemu Bučarju seglo pod pazduho.

Zagreb. (Na dan otvoritve sabora.) Citateljem «Rdečega Prapora» je že znano, da je bil dne 12. decembra otvorjen in tudi takoj zaključen hrvatski sabor ter da so socialni demokratje priredili demonstracijo za splošno volilno pravico. Vendar bodo naše sodruge zanimale še nekatere posebnosti. Naši «krščanski socialci» so hoteli paradirati, pa so tudi s svoje strani priredili demonstracijo. Bili so seveda v veliki zadregi. Njih boj proti socialni demokraciji je tako ostuden, da je bilo tudi pri tej priliki izključeno vsako sodelovanje. Doma se pa tudi niso upali ostati. In tako so napravili samostalen sprevod. Toda če ne bi bili storičili tega, bi bilo le še bolj zanje, kajti tako so le pokazali, da nimajo v Zagrebu prav nobene veljave. 500 možičev je marsikdo po mestu, čeravno so delali reklamo odkar je bilo znano, da bo sabor otvorjen. Vodil jih je frankovski poslanec Zatluka. Ko so primarširali do sabora, se jih je polagoma nabralo vsega skupaj do 1000. Ne vemo, kako jim je bilo pri duši, ko so videli impozantni socialno-demokratični sprevod, v katerem je bilo tudi po ceasitvi nasprotnikov nad 10.000 ljudi pod rdečo zastavo. V sprevodu se je nosilo table z različnimi napismi, ki označujejo sedanjí krivični položaj in pravično zahtevo delavstva. Pred saborom je izstopila naša deputacija iz sprevoda ter je vstopila v palačo. Na stopnicah so jo pričakali poslanci dr. Lorković, Pribičević, dr. Vladimir Frank in Babić Gjalski, ter jo spremili v zbornico, kjer jo je sprejel predsednik sabora, poslanec dr. Medaković. V imenu deputacija ga je nagovoril sodrug Bukseg s sledecimi besedami:

Velemenjeni gospod predsednik! Danes prihajamo kot odposlanci onih tisoč in tisoč delavcev, ki so politično brezpravni, čeravno nosijo bremena in dolžnosti državljanov. V imenu teh tisoč in tisoč politično brezpravnih trkamo danes na vrata hrvatskega sabora in zahtevamo svoboden vstop za ves narod. Delavstvo Hrvatske in Slavonije, združeno v socialno-demokratični stranki, zahteva že mnogo let vpeljavo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, ter je to danes že splošna narodna zahteva. Ta zahteva je opravičena v dejstvu, da je hrvatski sabor danes zastopnik neznatne manjšine prebivalstva, kajti število volilcev ne iznaša niti 2 odstotka vsega prebivalstva, odnosno 7 1/2 odstotkov odraslih možkih. Iz tega izhaja večinoma slab, skoraj neznamen upliv, ki ga ima hrvatski sabor danes v politiki monarhije. Dosledno zahteva politični, pa tudi gospodarski in kulturni blagor Hrvatske močan sabor; zahteva sabor, čegar korenine bodo popolnoma zrastle z žilami vsega naroda. Ta potreba se pokazuje zlasti v sedanjih mračnih političnih razmerah, v neprestanih in vedno ostrejših spopadih med interesi vladajočih razredov na Ogrskem in interesov naroda Hrvatske in Slavonije. Delavstvo je prepričano, da bi bil v sedanjí situaciji pravi samomor, reševati državopravna nasprotja, ko je hrvatski sabor tako slaboten in odvisen od madjarskih vlastodržcev. Prav tako je prepričano, da se tudi drugih večjih in važnejših zakonodajnih nalogov ne bo moglo reševati v resnem interesu vsega naroda, torej tudi najširših slojev, ako sedanjí poslanci, ki so po večini voljeni na programu splošne in enake volilne pravice, ne izpolnijo obljube, ki so jo dali volilcem. Celo usodno bi to lahko uplivali na politične, gospodarske in kulturne razmere v deželi. V saboru splošne volilne pravice vidimo najmočnejši branik hrvatskega naroda, ker bo to sabor prave narodne moči in narodne volje. Gospod predsednik! Izročamo Vam peticijo socialno-demokratičnega delavstva, prosimo pa, da jo predložite saboru in da sporočite narodnim zastopnikom, kako nestrpno pričakuje delavstvo, da izvrši sabor najvažnejše delo: Da brez odlašanja uvede splošno in enako volilno pravico.

Navzoci poslanci so večkrat pretrgali ta govor s svojim odobravanjem. Potem je sodrug Bukseg izročil peticijo. O odgovoru drja. Medakovića smo se že zmenili. Zanimivo je tudi, da so prišli poslanci koalicije v znamenje solidarnosti s sociasti s rdečimi klinčki v zbornico.

Zahvala.

Vsem sodrugom, prijateljem in znancem, ki so se udeležili pogreba sodruga Frana Zmrzlaka, izreka najtoplejšo zahvalo
svak
Matevž Gomezel.
V Trstu, meseca decembra 1907.

Dne 3. januarja 1908 izide v Trstu nov tednik 'Delavski list'

glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.
Naročnina za celo leto K 4.20, za pol leta K 2.10, za četrt leta K 1.05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržaške delavce bopominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.
Uredništvo in upravništvo ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.
Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.
Naroča se pri upravništvu «Rdečega Prapora», kamor se pošilja tudi denar.
Upravništvo.

Vidite, to je cela skrivnost:

Bolezen preprečiti! To pomaga v vseh slučajih, posebno v zdravstvenem oziru. Kdor se pa hoče v hladnih dnevih zavarovati pred prehlajenjem, ne bo varan, ako jemlje Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Ako pa se je bolezen že razvila, tedaj se mora pa še toliko bolj pridno jemati Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Dobe se za K 1.25 v vsaki lekarni, drogeriji in trgovini z rudninskimi vodami. Ponarejene pastile zavrnite.
Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:
**W. Th. Guntzert, Dunaj IV.,
Grosse Neugasse 26.**

POZORI POZORI

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir požno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z
lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50
3 komadi z verižicami K 7.—
Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—24
S. Urbach, Krakov št. 69.

Sprejemem takoj

mizarske pomočnike

stalno delo. 3—3

-Josip Lampret,
mizarska delavnica s stroji v Šoštanju pri Celju.

KAVARNA
'Unione'
preje, Tedesco' v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.
Dobi se v upravništvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 1
Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:
„Socializem“.

Cena 20 vin.
„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?
Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

Budilka s svetečo
12—9 številščino.
Z enim zvoncec navadna K 2.40
Z dvema zvoncecama „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka za bronastimi zvončki in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—
Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju **Maks Böhnel** Dunaj IV.
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštne prosto. Ma: parettheustr. 27.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.
Edino pravi
Thierryev balzam
Ile z zeleno znamko hune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 3 K. 52—44
Thierryevo centifolijino mazilo
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.
Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj slovoči.
Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogiški Slatini
Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in frank.

Ne kupite nobene ure
dokter niste videli mojega velikega cenovnika.
3 leta pisμένο jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.
Pošilja proti povzetju.
Zaloga ur in zlatnine
**Maks Böhnel, Dunaj VI.
Margaretenstrasse 27.**
sodno zaprišeženi cenitelj in isvedonec.
Zahtevajte zastoj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami. 12—9

Dobite:
Nikelasto Roskopf ura K 3.—
Srebrna Roskopf ura „ 6.—
Z dvojnimi plaščem „ 8.—
S trojnimi srebrnim „ 10.—
Plaške jeklene ure „ 7.—
Roskopf za železničarje „ 7.—
Prave Omega' „ 17.—
Srebr, okle,ne verižice „ 2.—
14 kar. zlate ure „ 19.—
14 „ „ verižice „ 20.—
14 kar. zlate prstane K 4.—
Stenske ure „ 7.—
Z bitjem na bron, zvonce „ 10.—
Z godbo „ 12.—
Uro s kukavico „ 5.—
Kuhinj. ure, gredo 8 dni „ 6.—
Budilke, 1 zvonec „ 2.40
Z dvema zvoncecama „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec „ 6.—

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12
pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznано izborno pivo v sodnih in steklenicah. Stevilka telefona 210.
Ustanovljeno leta 1866.